

فصلنامه خانواده‌درمانی کاربردی

اعتبارسنجی مقیاس خودکارآمدی پدر بین پدران دارای دختر دبستانی

کارشناس ارشد روانشناسی، واحد شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران
استادیار گروه روانشناسی، واحد شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران
استاد گروه روانشناسی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، قم، ایران

زهرا مهدوی‌نیا

شهناز نوحی*

مسعود جان‌بزرگی

Psynut.sh@gmail.com

ایمیل نویسنده مسئول:

پذیرش: ۴۰۰/۰۲/۰۶

دریافت: ۹۹/۱۱/۲۵

چکیده

هدف: در این مطالعه هنجاریابی، روایی و پایایی مقیاس خودکارآمدی پدر مورد بررسی قرار گرفت. **روش:** روش این پژوهش توصیفی مقطعی و از نوع اعتبارسنجی و جامعه آماری پژوهش، کلیه پدران دارای دانش‌آموزان دختر ابتدایی در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ در شهر شاهرود بودند که از بین آن‌ها به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای ۳۴۶ نفر به عنوان گروه نمونه انتخاب شدند. برای بررسی روایی پرسشنامه از روش تحلیل عاملی اکتشافی به روش تجزیه به مؤلفه‌های اصلی و از روش آلفای کرونباخ برای بررسی میزان پایایی استفاده شد. سپس برای عوامل منتخب، شاخص‌های تحلیل عاملی تأییدی و ضرایب پایایی همسانی درونی بررسی شدند. کلیه تحلیل‌های آماری توسط نرم‌افزارهای SPSS نسخه ۲۵ انجام پذیرفت. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد که آزمون کرویت باتلیت برابر ۲۷۳۲/۱ در سطح $P < 0/05$ معنادار است در این تحلیل با استفاده از چرخش واریماکس چهار عامل که دارای مقادیر ویژه بالاتر از یک بودند و مواد آن‌ها بار عاملی بالاتر از ۰/۳ داشتند؛ تحلیل عاملی کل عوامل ۵۸/۰۴ درصد واریانس مقیاس خودکارآمدی پدر را تبیین کردند. همچنین ضریب آلفای کرونباخ کل پرسشنامه ۰/۸۱ و ضریب آلفای کرونباخ عامل‌های فرعی تعهد مثبت ۰/۸۱، مسئولیت مالی ۰/۹۱، مراقبت مستقیم ۰/۹۳ و مراقبت غیرمستقیم ۰/۸۹ به دست آمد. **نتیجه‌گیری:** با توجه به نتایج تحلیل عاملی می‌توان از این پرسشنامه جهت سنجش خودکارآمدی پدر در جامعه پدران ایرانی استفاده نمود.

کلیدواژه‌ها خودکارآمدی پدر، تحلیل عاملی اکتشافی، تحلیل عاملی تأییدی، هنجاریابی

فصلنامه علمی
خانواده درمانی کاربردی

شاپا (الکترونیکی) ۲۷۱۷-۲۴۳۰

<http://Aftj.ir>

دوره ۲ | شماره ۱ پیاپی ۵ | ۱۴۳-۱۵۸
بهار ۱۴۰۰

نوع مقاله: پژوهشی

به این مقاله به شکل زیر استناد کنید:

درون متن:

(مهدوی‌نیا، نوحی و جان‌بزرگی، ۱۴۰۰)

در فهرست منابع:

مهدوی‌نیا، زهرا، نوحی، شهناز. و جان‌بزرگی، مسعود. (۱۴۰۰). اعتبارسنجی مقیاس خودکارآمدی پدر بین پدران دارای دختر دبستانی. فصلنامه خانواده‌درمانی کاربردی، ۱۲(۱ پیاپی ۵): ۱۴۳-۱۵۸.

مقدمه

خانواده اولین پایگاه رشد و پرورش استعداد‌های کودکان است. بخش عمده‌ای از پرورش صحیح افکار، هیجانات و رفتار کودکان از ابتدای کودکی بر عهده والدین است. جریان تربیت کودک برای والدین لذت‌بخش و در عین حال با چالش‌هایی همراه است. حال اگر جو خانواده سالم و سازنده و همراه با روابط گرم و صمیمی باشد، می‌تواند موجب رشد و پیشرفت همه‌جانبه اعضای خانواده شود (عظیمی‌فر، جزایری، فاتحی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۸). خودکارآمدی والدینی یک ساختار شناختی مهم شامل باورهایی درباره موفقیت در نقش والدینی است. خودکارآمدی والدینی بر این نکته دلالت می‌کند که والدین تا چه میزان به توانایی خود در مدیریت مشکلات فرزندشان اطمینان دارند. میزان پائین خودکارآمدی والدینی اغلب منجر به افسردگی و کاهش رضایت از نقش والدینی می‌شود (اسمیت، ۲۰۱۷). خودکارآمدی والدین به اعتماد به نفس والدین نسبت به مهارت‌ها و توانایی‌هایشان در تربیت فرزندانشان اشاره دارد (جونز و پرینز، ۲۰۰۵). توسعه خودکارآمدی والدین از طریق ارتباط متقابل چرخه‌ای بین فرآیندهای ارزیابی شناختی و پاسخ‌های احساسی و رفتاری صورت می‌گیرد (کلمن و کاراکر، ۲۰۰۳؛ سندرز و مازوچچلی، ۲۰۱۳). این ارزیابی از خود در نتیجه هم بر احساسات (به عنوان مثال، هیجان، ترس، عصبانیت) و هم پاسخ‌های رفتاری (مثلاً فعالیت با کودک، تمجید و تشویق کودک، ارائه حمایت اجتماعی ابزاری) از کودکان تأثیر می‌گذارد (مالم، هنریچ، وارجاس، ۲۰۱۶).

از سوی دیگر پژوهش‌ها نشان داده است پدران در عملکرد و ثبات خانواده نقش اساسی دارند و به شدت در رشد روانی کودک از جمله تنظیم عاطفی، درونی و بیرونی کردن رفتار کودک، سوادآموزی کودکان و غیره نقش دارند (تراهان، ۲۰۱۸). به گونه‌ای که ماehler (۱۹۷۴) در نظریه روابط شیء خود بر نقش پدر در دوران پیش‌ادیپی اشاره نموده و بر این باور است که پدر به شیوه مثبتی بر تسهیل چالش جدایی تفرد کودک از مادر، تأثیرگذار است. همچنین آبلین (۱۹۷۵) توضیح می‌دهد از آنجا که پدر به طور طبیعی نخستین فردی است که کودک خارج از دنیای همزیستی خود با مادر مشاهده می‌کند، حضور وی این فضا را برای کودک فراهم می‌آورد که رابطه دو نفره مادر و پدر را مستقل از خود و تمایلات و نیازهای خود مشاهده نماید. این تجربه اگر چه غالباً با ناکامی همراه است اما به کودک کمک می‌نماید که ظرفیت شناسایی و تجربه خود به عنوان فردی با نیازها و آرزوهای مستقل را به دست آورد (امیدوار طهرانی و خانی، ۱۳۹۴). به طور مثال هازن (۲۰۱۸) در پژوهش خود که به صورت آموزش والدگری بر روی ۳۸ پدر زندانی انجام دادند نتیجه گرفت که آموزش مهارت‌های والدگری به پدران که در زندان هستند باعث می‌شود فرزندان و خانواده‌های آنها آسیب کمتری ببینند و همچنین روابط فرزندان با پدران خود نیز بهبود پیدا کند. در مورد اینکه چگونه پدر بودن با مادر بودن تفاوت دارد و چگونه رفتار هر یک از والدین بر رشد کودک تأثیر می‌گذارد بحث‌های زیادی وجود دارد (داوسون، ۲۰۱۸). اخیراً سابرا، فیتزجرالد، برادکی و روگمن (۲۰۱۴) بر روی فرآیندهای پویا و متقابل متمرکز شده‌اند که توسط آنها، پدران بر رشد کودک تأثیر می‌گذارند. آنها در گسترش الگوی خود از فرآیندهای تأثیر قرار گرفتن فرزندان از پدران و به تفاوت پدر بودن با مادر بودن اشاره می‌کنند. به عنوان مثال، پدران در تعامل با فرزندانشان با مادران تفاوت دارند زیرا پدران بیشتر احتمال دارد فرزندان

خود را اذیت کنند، درگیر بازی‌های خشن و تند و زننده شوند، فرزندان خود را تشویق به انجام کارهای پرخطر کنند و مانع بسیاری از فعالیت‌های شیرخواران خود شوند (کبرا، ۲۰۱۴). پژوهش‌های وولینگ، مک الوین، نوتارو و هررا (۲۰۰۲) نشان داد که پدرها بیشتر از مادران با شیرخوارانشان درگیر تعامل‌های پر جنب و جوش هستند و تعامل پدران نسبت به تعامل مادران بیشتر جسمی و تحریک کننده است.

بنابراین نیازهای کودکان و امور مربوط به با آموزش و پرورش، راهنمایی و نظم و انضباط کودک، خطر جدی خستگی عاطفی و کاهش رضایت از روابط زناشویی را برای پدران افزایش می‌دهد (لوتزنه‌ایزر، مک آوزلان و شارپ، ۲۰۱۵). الگوهای درگیری پدر در ارتباط با فرزند خود در اوایل زندگی ایجاد می‌شود؛ بنابراین پدرانی که احساس می‌کنند در حوزه فرزندپروری صلاحیت کمتری دارند در نتیجه از احساس خودکارآمدی پایین‌تری نیز برخوردار هستند (فینزی، دایان و بروش، ۲۰۱۶). پژوهش‌ها نشان می‌دهد پدران چینی که سن بالاتری دارند (۴۰ به بالا) احساس خودکارآمدی قوی‌تری نسبت به پدران کم‌سن و سال‌تر دارند (کیوورگ، لی، لونگ و لی، ۲۰۱۳). همچنین مشارکت زودهنگام پدران در مراقبت از فرزندان (۳ ماه و کمتر) ارتباط معناداری با افزایش میزان خودکارآمدی در پدران دارد (تریمبلیو پیرس، ۲۰۱۱).

طی چند دهه اخیر، جامعه روانشناسی بیش از پیش بر نقش پدران بر حیات روانی فرزندان تمرکز نموده است؛ که این امر ناشی از تغییرات جامعه مدرن است. تغییر الگوهای ازدواج و طلاق، ورود زنان و مادران به عرصه‌های شغلی و اجتماعی، گسترش جنبش‌های زنان با تأکید بر تساوی حقوق و افزایش حضور مردان در زندگی خانوادگی پرسش‌های گوناگونی را در زمینه تأثیرات مثبت و مخرب پدران بر زندگی فرزندان نوجوانشان برانگیخته است (پلاننتین، او کوبالا و نیه، ۲۰۱۱). نتیجه این پرسش‌ها، شواهد روزافزون مبنی بر اهمیت ویژه تأثیر رفتارهای پدران بر بهبودی و رشد فرزندان و گذار آن‌ها به دوران بزرگسالی بوده است.

بنابراین با توجه به اهمیت نقش پدر در تربیت کودکان، در همین راستا سویجن، لوتزنه‌ایزر و مک‌اوسلون (۲۰۱۶) ابزاری را برای سنجش خودکارآمدی پدر تهیه کردند. این پرسشنامه از ۲۸ گویه تشکیل شده است. گویه‌ها در یک مقیاس ۴ درجه‌ای لیکرت رتبه‌بندی شده‌اند. با استفاده از تحلیل عاملی و چرخش واریماکس ۴ عامل به دست آمد. عامل ۱، با برچسب تعهد مثبت، شامل ۱۲ گویه است که نشان‌دهنده جنبه‌های معینی از آموزش و نظم و ترتیب است. عامل ۲، با برچسب مراقبت مستقیم، شامل ۶ گویه است که برخی از جنبه‌های توجه کردن به نیازهای کودک را ارزیابی می‌کند. عامل ۳، با برچسب مسئولیت مالی، شامل ۴ گویه است که مربوط به تأمین خانواده است. عامل ۴، با برچسب مراقبت غیرمستقیم، شامل ۵ گویه است که به حفظ خانه و برنامه‌ریزی پیشرفت کار برای مواجهه با نیازهای کودک مربوط بود. طی چند دهه اخیر، جامعه روانشناسی بیش از پیش بر نقش پدران بر حیات روانی فرزندان تمرکز نموده است؛ که این امر ناشی از تغییرات جامعه مدرن است. تغییر الگوهای ازدواج و طلاق، ورود زنان و مادران به عرصه‌های شغلی و اجتماعی، گسترش جنبش‌های زنان با تأکید بر تساوی حقوق و افزایش حضور مردان در زندگی خانوادگی پرسش‌های گوناگونی را در زمینه تأثیرات مثبت و مخرب پدران بر زندگی فرزندان نوجوانشان برانگیخته است (پلاننتین، او کوبالا و نیه، ۲۰۱۱). نتیجه این پرسش‌ها، شواهد روزافزون مبنی بر اهمیت ویژه تأثیر رفتارهای پدران بر بهبودی و رشد فرزندان و گذار آن‌ها به دوران بزرگسالی بوده است.

بنابراین با توجه به اهمیت نقش پدر، سنجش خودکارآمدی پدر اهمیت پیدا می‌کند. در همین راستا سویجن، لوتزنهیزر و مکاوسلون (۲۰۱۶) ابزاری را برای خودکارآمدی پدر تهیه کرد که به نظر می‌رسد با توجه به نقش خود پدران در پرورش فرزندان لازم است ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس خودکارآمدی پدران در ایران بررسی و گزارش شود تا پژوهشگران بتوانند از ابزار کارآمد سنجش خودکارآمدی پدران استفاده کنند.

از این رو با توجه به مطالب گفته شده این پژوهش به دنبال پاسخگویی سؤال زیر است:

۱. آیا مقیاس خودکارآمدی پدر بین پدران دارای دختر دبستانی در جامعه ایرانی دارای اعتبار و روایی

است؟

روش

پژوهش حاضر بر اساس هدف از نوع کاربردی و از نظر روش اجراء توصیفی مقطعی و از نوع اعتبار سنجی بود. جامعه آماری پژوهش، کلیه پدران دارای دانش‌آموزان دختر ابتدایی در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ در شهر شاهرود بودند. روش نمونه‌گیری به صورت خوشه‌ای مرحله‌ای بود به این صورت که پس از انتخاب مدارس مورد نظر به صورت خوشه‌ای، تعداد ۳۴۶ دانش‌آموز انتخاب شدند و سپس پس از کسب رضایت آگاهانه از آزمودنی‌ها برای شرکت در پژوهش، پرسشنامه‌های خودکارآمدی والدینی دومکا، استریوزینگر، جکسون و روزا (۱۹۹۶)، خودکارآمدی عمومی شرر و مادوکس (۱۹۸۲) و خودکارآمدی پدر سویجن، لوتزنهیزر و مکاوسلون (۲۰۱۶) بین پدران آن‌ها توزیع شد. معیار ورود به پژوهش شامل ۱- پدر بودن، ۲- دارای فرزند دختر مشغول به تحصیل در مقطع ابتدایی، ۳- حداقل سطح تحصیلات دیپلم و معیارهای خروج از پژوهش نیز شامل ۱- ناقص بودن پرسشنامه‌ها، ۲- عدم همکاری در تکمیل پرسشنامه‌ها بود.

ابزار پژوهش

۱. **مقیاس خودکارآمدی والدینی.** این مقیاس توسط دومکا، استریوزینگر، جکسون و روزا در سال ۱۹۹۶ تدوین شده است. این ابزار برای ارزیابی خودکارآمدی والدینی ساخته شده است و شامل ۱۰ سؤال است که پنج عبارت مثبت و پنج عبارت منفی دارد و حس کلی والدین از اطمینان در نقش پدر یا مادر را می‌سنجد. نمره‌گذاری آن بر اساس مقیاس لیکرت از ۱ (به ندرت) تا ۷ (همیشه) است که حداقل و حداکثر نمره به ترتیب ۱۰ و ۷۰ است. هر چه نمره این مقیاس بالاتر باشد، نشان دهنده خودکارآمدی بیشتر است. تیپور (۲۰۰۶) پایایی این پرسشنامه را با روش آلفای کرونباخ ۰/۵۴ گزارش نمودند. در ایران نیز طالعی، طهماسیان و وفائی (۱۳۹۰) پایایی این مقیاس را با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۷ گزارش نموده است. همچنین روایی محتوایی این پرسشنامه توسط سه نفر از اساتید روان‌شناسی مورد تأیید قرار گرفت (طالعی و همکاران، ۱۳۹۰).

۲. **مقیاس خودکارآمدی شرر و مادوکس.** این مقیاس توسط شرر و مادوکس در سال ۱۹۸۲ طراحی شد که دارای ۱۷ گویه است. این مقیاس سه جنبه از رفتار شامل میل به آغاز گری رفتار، میل به گسترش تلاش برای کامل کردن تکلیف و مقاومت در رویارویی با موانع را اندازه‌گیری می‌کند و به شیوه ۴ امتیازی لیکرت نمره‌گذاری می‌شود. شرر و دیگران (۱۹۸۲) و شرر و آدامز (۱۹۸۳) مقیاس ۱۷ سؤالی خودکارآمدی

عمومی را برای اندازه‌گیری «یک مجموعه کلی از انتظاراتی که افراد به موقعیت‌های جدید می‌برند» توسعه دادند. این مقیاس اکثراً برای اندازه‌گیری خودکارآمدی عمومی مورد استفاده قرار گرفته است. بیش از ۲۰۰ بررسی منتشر شده از این مقیاس استفاده کرده‌اند. اگر چه مقیاس خودکارآمدی عمومی برای پژوهش‌های بالینی و شخصیتی توسعه یافت اما از آن در سازمان‌ها نیز استفاده شده است. نمره‌گذاری مقیاس برای گویه‌های ۱، ۳، ۹۸، ۱۳ و ۱۵ از راست به چپ (۱ امتیاز اولین گزینه تا ۴ امتیاز آخرین گزینه) و باقیمانده گویه‌ها از چپ به راست ۴ امتیاز اولین گزینه تا ۱ امتیاز آخرین گزینه است. امتیاز کلی از جمع نمره‌های تمام گویه‌ها به دست می‌آید که به این ترتیب کمینه آن ۱۷ و بیشینه آن ۶۸ خواهد بود. اصغر نژاد و همکاران (۱۳۸۵) در یک نمونه ایرانی خصوصیات روان‌سنجی این مقیاس را قابل قبول و آلفای کرونباخ آن را ۰/۸۳ گزارش کرده‌اند.

۳. مقیاس خودکارآمدی پدر. این مقیاس توسط سویجن، لوتزنهیزر و مک‌اوسلون^۱ (۲۰۱۶) طراحی شد که ابزاری را برای سنجش خودکارآمدی پدر است. این پرسشنامه از ۲۲ گویه تشکیل شده است. گویه‌ها در یک مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۵ رتبه‌بندی شده‌اند. با استفاده از تحلیل عاملی و چرخش واریماکس ۴ عامل به دست آمد. عامل ۱، با برجسب تعهد مثبت، شامل ۱۲ گویه است که نشان‌دهنده جنبه‌های معینی از آموزش و نظم و ترتیب است. عامل ۲، با برجسب مراقبت مستقیم، شامل ۶ گویه است که برخی از جنبه‌های توجه کردن به نیازهای کودک را ارزیابی می‌کند. عامل ۳، با برجسب مسئولیت مالی، شامل ۴ گویه است که مربوط به تأمین خانواده است. عامل ۴، با برجسب مراقبت غیرمستقیم، شامل ۵ گویه است که به حفظ خانه و برنامه‌ریزی پیشرفت کار برای مواجهه با نیازهای کودک مربوط بود. در پژوهش سویجن و همکاران میزان آلفای کرونباخ برای تعهد مثبت = ۰/۸۹، مراقبت مستقیم = ۰/۷۸، مسئولیت مالی = ۰/۸۸ و مراقبت غیرمستقیم = ۰/۸۱ به دست آمد. در این پژوهش میزان آلفای کرونباخ برای تعهد مثبت = ۰/۸۱، مراقبت مستقیم = ۰/۹۳، مسئولیت مالی = ۰/۹۱ و مراقبت غیرمستقیم = ۰/۸۹ به دست آمد.

شیوه اجرا. روش اجرای پژوهش به این صورت بود که پس از دریافت مجوزهای لازم جهت اجرای پژوهش، تعداد ۴ مدرسه ابتدایی دخترانه به صورت مرحله‌ای خوشه‌ای انتخاب شدند و پس از مراجعه به مدارس از هر مدرسه ۳ کلاس انتخاب و پرسشنامه‌های پژوهش به صورت تصادفی بین پدران دانش‌آموزان گروه نمونه توزیع شد. نتایج به دست آمده از پژوهش حاضر به کمک نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ با استفاده از روش تحلیل عاملی تأییدی و اکتشافی و چرخش واریماکس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

ابتدا به منظور بررسی اینکه آیا پرسشنامه خودکارآمدی پدر ساختار چهار عاملی را تکرار خواهد کرد یا نه تحلیل عاملی اکتشافی با چرخش واریماکس روی داده‌ها صورت گرفت؛ جهت انجام تحلیل عاملی ابتدا آزمون کفایت نمونه‌برداری (KMO) برای حصول اطمینان از کفایت حجم نمونه محاسبه شد. سپس

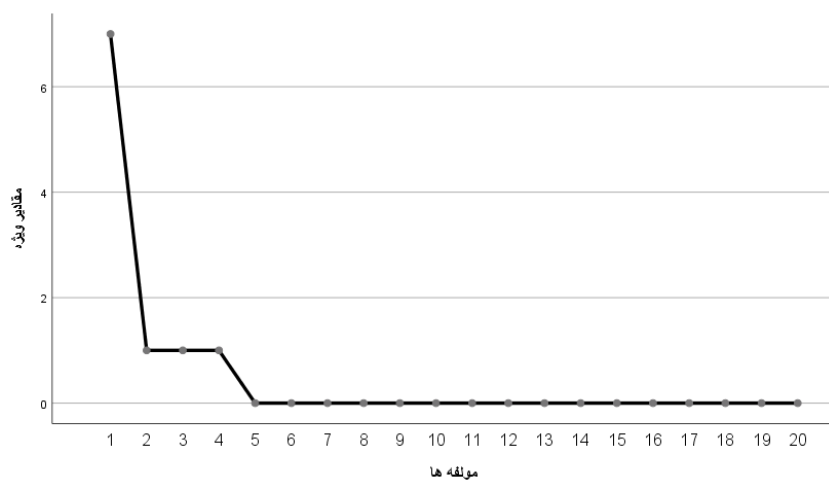
1. Sevigny, Loutzenhiser, & McAuslan

از آنجا که همبستگی بین پرسش‌های آزمون زیربنای تحلیل عوامل است، برای اینکه مشخص شود همبستگی بین متغیرها برابر صفر نیست از آزمون کرویت بارتلت استفاده شد که نتایج آن در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱: نتایج آزمون‌های KMO و کرویت بارتلت برای تعیین روایی پرسشنامه خودکارآمدی پدر

سطح معناداری	درجه آزادی	آزمون کرویت بارتلت	آزمون کفایت نمونه برداری (KMO)
۰/۰۰۱	۱۹۰	۲۷۳۲/۱	۰/۹۱

همچنان که از جدول ۱ برمی‌آید در پژوهش حاضر مقدار KMO برابر ۰/۹۱ است که نشانگر کفایت نمونه انتخاب شده است؛ همچنین آزمون کرویت بارتلت برابر ۲۷۳۲/۱ است که در سطح $P < ۰/۰۵$ معنادار است که نشان می‌دهد همبستگی داده‌ها در جامعه صفر نیست. در این تحلیل با استفاده از چرخش واریماکس چهار عامل که دارای مقادیر ویژه بالاتر از یک بودند و مواد آن‌ها بار عاملی بالاتر از ۰/۳ داشتند به دست آمد.

شکل ۱. نمودار اسکری کتل مؤلفه‌های استخراجی پرسشنامه خودکارآمدی پدر

نمودار صخره‌ای در شکل ۱ نشان می‌دهد که در تحلیل عاملی دوم چهار عامل، مقدار ویژه بالاتر از یک دارند که این تعداد عامل استخراج شده، تأیید کننده تعداد آزمون‌های فرعی ساخته شده توسط مؤلفین پرسشنامه است. جدول ۲ مقادیر ویژه، درصد واریانس تبیین شده و درصد واریانس تجمعی هر عامل را نشان می‌دهد.

جدول ۲. مؤلفه‌های استخراج شده تحلیل عاملی نهایی پرسشنامه خودکارآمدی پدر

مقادیر ویژه اولیه		مقادیر استخراج مربعات				مقادیر بعد از چرخش واریماکس		عامل
مقدار	واریانس	درصد	مقدار	واریانس	درصد	مقدار	واریانس	درصد
ویژه	تبیین شده	تجمعی	ویژه	تبیین شده	تجمعی	ویژه	تبیین شده	تجمعی
۷/۴	۳۷/۲	۳۷/۲	۴/۱	۳۷/۲	۳۷/۲	۲۰/۹	۲۰/۹	۲۰/۹
۱/۷	۸/۹	۸/۹	۳	۴۶/۲	۴۶/۲	۱۵/۰۳	۱۵/۰۳	۳۶/۰۲
۱/۲	۶/۴	۶/۴	۲/۷	۵۲/۶	۵۲/۶	۱۳/۵	۱۳/۵	۴۲/۶
۱/۰۷	۵/۳	۵/۳	۱/۶	۵۸/۰۴	۵۸/۰۴	۸/۴	۸/۴	۵۸/۰۴

همان‌طور که از جدول فوق مشخص می‌شود این عوامل ۵۸/۰۴ درصد واریانس مقیاس خودکارآمدی پدر را تبیین کردند. در جدول ۳ بارهای عاملی هر کدام از سؤال‌های پرسشنامه خودکارآمدی پدر بر روی چهار مؤلفه استخراج شده، مشخص است. بارهای عاملی حدود ۰/۳ و بالاتر جهت اختصاص هر سؤال به یک مؤلفه در نظر گرفته شد.

جدول ۳. ماتریس بارهای عاملی سؤال‌های پرسشنامه خودکارآمدی پدر روی مؤلفه‌های استخراج شده

سؤال	عامل اول	عامل دوم	عامل سوم	عامل چهارم
۴	۰/۷۱			
۵	۰/۶۹			
۶	۰/۶۸			
۹	۰/۶۷			
۱۵	۰/۶۴			
۷	۰/۶۴			
۸	۰/۶۲			
۳	۰/۶۳			
۱۱	۰/۵۸			
۱	۰/۵۵			
۱۹		۰/۵۵		
۱۷		۰/۴۵		
۲۰		۰/۶۴		
۱۸		۰/۶۳		

۰/۷۳	۱۶
۰/۶۶	۱۴
۰/۴۷	۱۲
۰/۴۱	۱۳
۰/۳۵	۱۰
۰/۴۸	۲

پس از تعیین عامل‌های استخراج شده با توجه به تأیید عوامل به دست آمده در پژوهش سویجنی نام‌گذاری هرکدام از عوامل با استفاده از این پژوهش صورت گرفت. نتایج این مرحله منجر به تأیید چهار عامل طراحی شده توسط مؤلفین شد که در جدول شماره ۴ عناوین این عامل‌ها به همراه تعداد و شماره سؤال‌های مرتبط ارائه شده است. همچنین در این جدول ضرایب آلفای کرانباخ که برای بررسی پایایی نمرات آزمون‌های فرعی به کار رفت، ارائه شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود مقادیر تمام عامل‌ها در سطح بالایی است. لازم به ذکر است که برای کل پرسشنامه نیز مقدار ضریب آلفا ۰/۸۱ محاسبه شد.

جدول ۴. سؤالات مرتبط با چهار مؤلفه پرسشنامه خودکارآمدی پدر و ضرایب آلفای کرانباخ عامل‌ها

مؤلفه	ویژگی مورد سنجش	تعداد سؤال	شماره سؤال‌ها	ضریب آلفای کرانباخ
اول	تعهد مثبت	۱۰	۴،۵،۶،۹،۱۵،۷،۸،۳،۱۱،۱	۰/۸۱
دوم	مسئولیت مالی	۴	۱۹،۱۷،۲۰،۱۸	۰/۹۱
سوم	مراقبت مستقیم	۲	۱۶،۱۴	۰/۹۳
چهارم	مراقبت غیرمستقیم	۴	۱۲،۱۳،۱۰،۲	۰/۸۹

برازش مدل به طور کلی، برای ارزیابی مدل تحلیل عاملی تأییدی چندین مشخصه برازندگی وجود دارد. در این پژوهش برای ارزیابی مدل تحلیل عاملی تأییدی از شاخص‌های X ، میانگین مجذور پسماندها RMR شاخص برازندگی GFI، شاخص تعدیل برازندگی AGFI شاخص نرم شده برازندگی NFI، شاخص برازندگی تطبیقی CFI و شاخص بسیار مهم ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب RMSEA استفاده شده است.

جدول ۵. مقادیر شاخص‌ها برازش الگو تحلیل عاملی تأییدی پرسشنامه خودکارآمدی پدر

شاخص‌های برازش	مقادیر مشاهده شده در مدل ۴ عاملی
مجذور خی دو	۳۸۸/۵
درجه آزادی	۱۶۴
سطح معناداری	۰/۰۰۱
نسبت مجذور خی به درجه آزادی	۱/۳
میانگین مجذور RMR	۰/۵۷

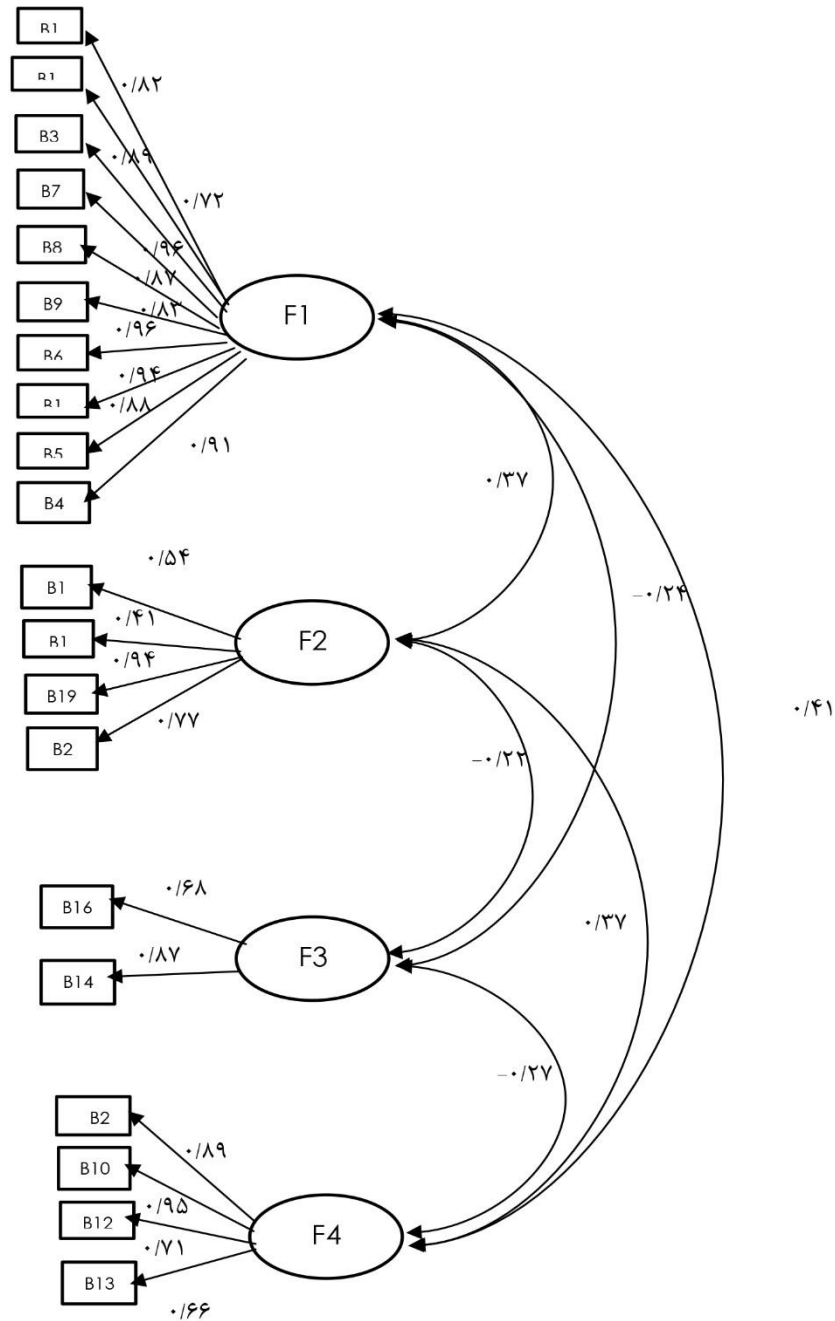

۰/۶۵	شاخص نیکویی برازش (GFI)
۰/۸۳	شاخص AGFI
۰/۸۶	شاخص برازش هنجار شده بنتلر و بونت (NFI)
۰/۸۹	شاخص تاکر لویس (TLI)
۰/۹۱	شاخص نرم شده برازندگی (IFI)
۰/۹۱	شاخص برازش تطبیقی (CFI)
۰/۰۶۳	ریشه دوم میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA)

نسبت مجذور کای به درجه آزادی به حجم نمونه بسیار وابسته است و نمونه بزرگ کمیت خی دو را پیش از آنچه بتوان آن را به غلط بودن مدل نسبت داد، افزایش می‌دهد. ایده ال آن است که مقدار خی دو دارای سطح معناداری بیشتر از ۰/۰۵ باشد یا مقدار خی دو تقسیم بر درجه آزادی بین ۲ و ۳ باشد (هومن، ۱۳۸۷). با توجه به مقدار گزارش شده برای این مقدار در جدول ۵ مقدار خی دو معنادار است و سطح معناداری آن ۰/۰۰۱ گزارش شده است؛ اما با توجه به اینکه حجم نمونه این تحقیق بیش از ۳۰۰ نفر است، از شاخص‌های دیگر برای مناسب بودن برازش مدل بهره گرفته شده است. مقدار شاخص GFI که به میزان ۰/۶۵ گزارش شده است و با توجه به اینکه این شاخص در قیاس با شاخص خی دو از اعتبار بالاتری برخوردار است، لذا، محقق به این شاخص تکیه و برازش مدل را مناسب ارزیابی کرده است.

معیارهای GFI و AGFI نشان دهنده اندازه‌ای از مقدار نسبی واریانس‌ها و کوواریانس‌هاست که توسط مدل تبیین می‌شود، هر دو این معیارها بین صفر تا یک متغیرند که هرچه به عدد یک نزدیک‌تر باشند نیکویی برازش مدل با داده‌های مشاهده شده بیشتر است. مقادیر GFI و AGFI گزارش شده برای این مدل هر دو بالاتر از ۰/۶ هستند که تأیید کننده نتایج آزمون خی دو هستند. ریشه دوم میانگین مجذور پسماندها؛ یعنی تفاوت بین عناصر ماتریس مشاهده شده در گروه نمونه و عناصر ماتریس‌های برآورد یا پیش‌بینی شده با فرض درست بودن مدل مورد نظر است. هرچه RMR برای مدل مورد آزمون به صفر نزدیک‌تر باشد، مدل مذکور برازش بهتری دارد. مقدار ناچیز RMR در این پژوهش ۰/۵۷ نشان دهنده تبیین مناسب و واریانس-هاست، برای بررسی اینکه یک مدل به خصوص در مقایسه با سایر مدل‌های ممکن از نظر تبیین مجموعه‌ای از داده‌های مشاهده شده تا چه حد خوب عمل می‌کند، از مقادیر شاخص نرم شده برازندگی NFI، شاخص برازندگی فزاینده IFI و شاخص برازندگی تطبیقی CFI استفاده شده است. به اعتقاد گفن (۲۰۰۱) مقادیر بالای ۰/۸ و شاخص اول و بالای ۰/۰۹ دو شاخص دوم حاکی از برازش بسیار مناسب مدل طراحی شده در مقایسه با سایر مدل‌های موجود است. در نهایت، برای بررسی اینکه مدل مورد نظر چگونه برازندگی و صرفه‌جویی را با هم ترکیب می‌کند، از شاخص بسیار توانمند ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب RMSEA استفاده شده است. شاخص RMSEA ریشه میانگین مجذورات تقریب است، این شاخص برای مدل‌های خوب ۰/۰۵ و کمتر است. مدلی که در آن این شاخص ۰/۱ یا بیشتر باشد، برازش ضعیفی دارد. مقدار بسیار ناچیز این شاخص ۰/۰۶۳ برای مدل تحلیل عاملی تأییدی مدل مؤلفه‌های لازم برای خودکارآمدی پدر مورد استفاده در این پژوهش نشان دهنده برازش نسبتاً مناسب و طراحی مناسب طرح

تحقیق است، از این رو، در این قسمت می‌توان پارامترهای برآورد شده در مدل به دست آمده را قابل اتکا دانست و از آن‌ها برای آزمون فرضیات تحقیق استفاده کرد.

شکل ۲. بارهای عاملی و خطای اندازه‌گیری گویه‌های پرسشنامه خودکارآمدی پدر

بیضی‌ها در برگزیده متغیرهای مکنون یا عامل هستند و مستطیل‌ها گویه‌های پرسشنامه را نشان می‌دهند. پیکان‌های دو سویه بیانگر همبستگی میان عامل‌ها و پیکان‌های یک‌سویه از بیضی‌ها به مربع‌ها نشان می‌دهد که گویه‌ها روی کدام عامل بار می‌گیرند. ارزش‌های نوشته شده روی این پیکان‌ها نشان دهنده ضریب همبستگی گویه‌ها با هریک از عوامل است و اعداد روی مربع‌ها، آن میزان از واریانس هریک از گویه‌ها را که توسط عامل قابل توضیح است، نشان می‌دهد. پیکان‌های کوچک از سمت دایره‌ها به سمت مربع‌ها، واریانس باقیمانده (خطا) را نشان می‌دهد که به وسیله عامل تبیین نمی‌شود. مقادیر خطا توسط کسر واریانس‌های تبیین شده از عدد ۱ به دست می‌آید. برای سنجش روایی همگرایی مقیاس خودکارآمدی پدر، ضریب همبستگی آن با پرسشنامه خودکارآمدی والدینی و خودکارآمدی عمومی محاسبه گردید.

جدول ۶. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

شاخص	۱	۲	۳	۴	۵	۶
تعهد مثبت	۱					
مسئولیت مالی	۰/۵۳*	۱				
مراقبت مستقیم	-۰/۵۴*	-۰/۵۴*	۱			
مراقبت غیرمستقیم	۰/۶۲*	۰/۵۹*	-۰/۶۸*	۱		
خودکارآمدی والدینی	۰/۶۷*	۰/۵۲*	-۰/۵۳*	۰/۵۶*	۱	
خودکارآمدی عمومی	۰/۴۷*	۰/۴۵*	-۰/۴۹*	۰/۵۴*	۰/۲۷*	۱

جدول ۶، ضرایب همبستگی هر زیرمقیاس با نمره کل، با سایر زیرمقیاس‌ها و با پرسشنامه خودکارآمدی والدینی و عمومی را نشان می‌دهد. بر اساس نتایج، نمره کل پرسشنامه‌های خودکارآمدی والدینی و عمومی، رابطه مثبت معناداری با مقیاس خودکارآمدی پدر دارند که حاکی از روایی همگرایی این پرسشنامه است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این پژوهش بررسی شاخص‌های پایایی و روایی و همچنین هنجاریابی مقیاس خودکارآمدی پدر بود. یافته‌های تحلیل عاملی نشان داد که ۲۰ سؤال پرسشنامه دارای بارهای عاملی بالای ۰/۳۵، با چهار مؤلفه تشخیص داده شده هستند. تعداد مؤلفه‌های کشف شده مؤید تعداد عوامل تأثیرگذار بر خودکارآمدی پدر از نظر سرویجی (۲۰۱۶) است. همچنین علاوه بر توافق در تعداد عامل‌های استخراج شده نهایی، نتایج نشان می‌دهد که در ترکیب سؤال‌های عوامل چهارگانه به دست آمده یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج تحلیل عاملی مطالعات سرویجی تا حد بسیار بالایی مطابقت دارد؛ همچنین یافته‌های پژوهش در زمینه مقادیر اشتراک و بار عاملی گویه‌های پرسشنامه، نشان داد که بار عاملی تمامی گویه‌ها بالا است (از ۰/۴۶ تا ۰/۸۶). با پذیرش مرز ۰/۴ برای بارهای عاملی مشخص می‌شود که گویه‌های پرسشنامه دارای بار عاملی قابل قبول (بالای ۰/۴) می‌باشند. این یافته گویای آن است که بر پایه تحلیل عاملی، وجود این گویه‌ها برای پرسشنامه مهم بوده و دارای اعتبار مناسب هستند؛ بنابراین پرسشنامه مورد بررسی از اعتبار سازه مناسب برخوردار

است. نتایج تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که مدل چهار عاملی به دست آمده از تحلیل عاملی اکتشافی در جمعیت ایرانی برازش نسبتاً خوبی دارد. با توجه به مقدار شاخص‌های برازندگی (GFI)، شاخص نیکویی برازش تعدیل شده (AGFI)، شاخص برازش تطبیقی (CFI) و شاخص اطلاعات آکاییکی (AIC) مدل چهار عاملی برازش خوبی را نشان می‌دهد. نتایج حاصل از ضرایب آلفای کرونباخ نمایانگر آن بود که نسخه فارسی مقیاس خود کارآمدی پدر، همسانی درونی بسیار بالایی دارد. بدین مفهوم که گویه‌های این مقیاس از تجانس و همخوانی لازم برخوردار هستند. علاوه بر این ضریب آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌های تعهد مثبت، مسئولیت مالی، مراقبت مستقیم و مراقبت غیرمستقیم به ترتیب ۰/۸۱، ۰/۹۱، ۰/۹۳ و ۰/۸۹ به دست آمد. در این صورت می‌توان گفت هر یک از گویه‌ها در حال سنجش ساختار مشابهی هستند و پراکندگی مفهومی در آن‌ها دیده نمی‌شود.

نتایج مطالعه حاضر در خصوص همبستگی گویه - خرده مقیاس نشانگر آن بود که تمام گویه‌های پرسشنامه خود کارآمدی پدر دارای همبستگی نیرومند و مثبتی در دامنه ۰/۵ تا ۰/۶۸ با خرده مقیاس مربوط به خود کارآمدی والدینی و خود کارآمدی عمومی بوده که این مقدار بالاتر از حداقل سطح مطلوب یعنی بزرگ‌تر از ۰/۴ قرار دارد. بدین ترتیب، پرسشنامه خود کارآمدی پدر از اعتبار سازه مناسبی برخوردار است. متخصصین روان‌سنجی، همبستگی بین خرده آزمون‌های یک آزمون با یکدیگر را دلیل بر انسجام درونی و اعتبار سازه‌های یک آزمون قلمداد می‌کنند. بررسی همبستگی بین خرده مقیاس‌های پرسشنامه خود کارآمدی پدر نشان می‌دهد همه این همبستگی‌ها معنی دارند و این موضوع حکایت از آن دارد که این پرسشنامه به طور کلی سازه‌هایی مرتبط باهم را می‌سنجد و چون چهار عامل پرسشنامه یک سازه را ارزیابی می‌کند، دور از انتظار نیست که این عوامل همبستگی نیز داشته باشند. علاوه بر آن تحلیل‌های مربوط به اثرات سقف و کف برای ۳۴۶ پاسخ دهنده نشان داد، فراوانی داده‌ها در حد بالا و پایین نمرات چهار عامل استخراج شده و نمره کل خود کارآمدی پدر بیش از ۱۵٪ نیست. این یافته آشکار می‌سازد که خود کارآمدی پدر نسبت به تغییرپذیری نمرات افراد در آن چهار زیر مقیاس و نیز نمره کل، حساس است و اثر سقف و کف نمی‌دهد.

همچنین این یافته‌ها رابطه میان خرده مقیاس‌های خود کارآمدی پدر با معیارهای روانی بیرونی (از قبیل خود کارآمدی والدینی و عمومی) را نشان می‌دهد. در راستای پیوستار خود کارآمدی، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که خرده مقیاس‌های خود کارآمدی پدر روابط متفاوتی با خود کارآمدی والدینی و عمومی دارند. برای مثال، برای تعهد مثبت همبستگی مثبتی با خود کارآمدی والدینی وجود داشت، در حالی که مراقبت مستقیم همبستگی منفی با خود کارآمدی والدینی داشت. همچنین برای تعهد مثبت همبستگی مثبتی با خود کارآمدی عمومی وجود داشت، در حالی که مراقبت مستقیم همبستگی منفی با خود کارآمدی عمومی داشت. علاوه بر آن به نظر می‌رسد انواع خود کارآمدی پدر به همان اندازه با معیار خاص همبستگی ندارد. برای مثال، همبستگی قوی میان تعهد مثبت و خود کارآمدی والدینی و همچنین مراقبت غیرمستقیم و خود کارآمدی عمومی وجود دارد. این همبستگی نشان می‌دهد که خود کارآمدی پدر در مقایسه با خود کارآمدی والدینی بیشتر وابسته به تعهد مثبت است تا مقیاس‌های دیگر؛ و یا خود کارآمدی پدر در مقایسه با خود کارآمدی عمومی بیشتر وابسته به مراقبت غیرمستقیم است. یافته‌های این پژوهش نشان داد

که به دلیل تفاوت‌های فرهنگی جامعه ایران با جوامع غربی، لازم است در زمینه انطباق‌گوییها با فرهنگ و اجرای پرسشنامه‌ها دقت بیشتری صورت گیرد و باید عوامل فرهنگی مؤثر بر آن را در نظر داشت. باید دقت نمود که تعمیم‌پذیری مطالعه حاضر عمدتاً به دلیل ویژگی‌های نمونه، کاهش می‌یابد؛ بنابراین یافته‌های این پژوهش تنها به پدران دارای فرزند دختر ابتدایی قابل تعمیم است. همچنین پدران دارای فرزند دختر و پسر نیز ممکن است متأثر از جنسیت فرزند خود دریافت‌های متفاوتی از عوامل زیر مجموعه خودکارآمدی پدر داشته باشند. از این رو برای مطالعات آتی پیشنهاد می‌شود اثر تفاوت‌های جنسیتی فرزندان مورد توجه قرار گیرد. تکرار روش این پژوهش در سایر جوامع ایرانی می‌تواند به رد یا تأیید قابلیت پایایی و اعتبار نسخه فارسی مقیاس خودکارآمدی پدر کمک کند.

موازین اخلاقی

در این پژوهش موازین اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد. با توجه به شرایط و زمان تکمیل پرسشنامه‌ها ضمن تأکید به تکمیل تمامی سؤال‌ها، شرکتک-ندگان در مورد خروج از پژوهش مختار بودند.

سپاسگزاری

از تمامی دانش آموزان و پدران شرکت‌کننده در پژوهش، مدیران و کارکنان همکاری کننده که در اجرای این پژوهش همکاری داشتند؛ تشکر و قدردانی می‌شود.

مشارکت نویسندگان

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول است که در دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود به تصویب رسیده است و همه شرکت‌کنندگان در این پژوهش نقش یکسانی داشتند.

منابع

- امیدوار طهرانی، آسیه، و خانی، محمدحسین. (۱۳۹۴). تحلیل کانونی رابطه بین والدگری پدر و استقلال عاطفی فرزند. *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۶(۲۲): ۸۷-۱۰۵.
- رحمتیان، فاطمه، هاشمیان، سپهر، برجعلی، احمد، و حبیبی، مجتبی. (۱۳۹۵). رابطه ادراک فرد از والدگری پدر با روابط موضوعی و مکانیسم‌های دفاعی. *فصلنامه علمی پژوهشی طب انتظامی*، ۵(۱): ۱-۱۲.
- عظیمی‌فر، شیرین، جزایری، رضوان، فاتحی‌زاده، مریم، و عابدی، احمد. (۱۳۹۸). مقایسه اثربخشی آموزش مدیریت والدین و آموزش فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد بر خودکارآمدی والدینی در مادران کودکان با مشکلات رفتاری سازی برونی شده. *فصلنامه پژوهش‌های نوین روان‌شناختی*، ۱۳(۵۲): ۱۴۶-۱۶۸.
- محنا، مریم، و سامانی، سیامک. (۱۳۹۶). خودکارآمدی والدین در گونه‌های مختلف خانواده: مدل فرایند و محتوای خانواده. *دوفصلنامه مشاوره کاربردی*، ۷(۲): ۱-۱۶.

References

- Abelin, E. (1975) Some further observations and comments on the earliest role of the father. *International Journal of Psychoanalysis*, 56, 293–302
- Cabrera N, Fitzgerald H, Bradeky R, Roggman L. (2007). The Ecology of Father-Child Relationships: An Expanded Mode. *Journal of Family Theory & Review*, 6(4)
- Dawson R. (2018). Child's Gender, Father's Parenting and Emotion Regulation in School Aged Children Non Honor Undergraduate Thesis. Publisher: The Ohio State University
- Finzi-Dottan, R., Dayan-Gazith, E., Borosh, T., & Golubchik, P. (2016). Involvement and warmth of fathers with mental illness: The role of the caregiving system, parental self-efficacy, social support and child characteristics. *Community Mental Health Journal*, 52, 972–982
- Hasen GV. (2018). Does Fatherhood Training in Prison Improve Fathering Skills and Reduce Family Challenges?. *Child Care in Practice*, 24(2): 198-211.
- Jones, T. L., & Prinz, R. J. (2005). Potential roles of parental self-efficacy in parent and child adjustment: A review. *Clinical psychology review*, 25, 341-363.
- Kwok, S. Y. C. L., Ling, C. C. Y., Leung, C. L. K., & Li, J. C. M. (2013). Fathering self-efficacy, marital satisfaction and father involvement in Hong Kong. *Journal of Child and Family Studies*, 22, 1051–1061.
- Loutzenhiser, L., McAuslan, P., & Sharpe, D. P. (2015). The trajectory of maternal and paternal fatigues and factors associated with fatigue across the transition to parenthood. *Clinical Psychologist*, 19, 15–27
- Mahler, M. S. (1974). Symbiosis and Individuation—The Psychological Birth of the Human Infant. *Psychoanalytic Study of the Child*, 29, 89-106.
- Mahler, M. S., Pine, F., & Bergman, A. (1975). *The Psychological and Birth of the Human Infant*. New York: Basic Books.
- Malm E, Henrich CH, Varjas K. (2016). Parental Self-Efficacy and Bullying in Elementary School. *Journal of School Violence*, 4(20): 1-17.
- Monteiro, L., Fernandes, M, Torres, N, Santos C. (2017). Father's involvement and parenting styles in Portuguese families: The role of education and working hours. *Análise Psicológica*, 4(5): 513-528.
- Rodríguez-Meirinhos A, Vansteenkiste M, Soenens B, Oliva A, Brenning K, Antolín-Suárez L. (2019). When is Parental Monitoring Effective? A Person-centered Analysis of the Role of Autonomy-supportive and Psychologically Controlling Parenting in Referred and Non-Referred Adolescents
- Sevigny P, Loutzenhiser L, McAuslan P. (2016). Development and Validation of the Fathering Self-Efficacy Scale. *Psychology of Men & Masculinity*, 17(1): 92-102
- Smith E. (2017). The Role of Parental Self-Efficacy, Hardiness, Parenting Stress In Predicting Parenting Behaviors. The University of Southern Mississippi The Aquila Digital Community,
- Trahan M. (2018). Paternal Self-Efficacy and Father Involvement: A Bi-Directional Relationship. *Psychology of Men & Masculinity*, Advance online publication.
- Tremblay, S., & Pierce, T. (2011). Perceptions of fatherhood: Longitudinal reciprocal associations within the couple. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue Canadienne des Sciences du Comportement*, 43, 99 –110

پرسشنامه خودکارآمدی پدر

ردیف	سوالات	کاملاً مخالفم	کاملاً موافقم	فرقی نمی‌کند	مخالقم	موافقم	کاملاً موافقم
۱	من می‌توانم قوانین را به نحوی برای فرزندم توضیح دهم که متوجه شود.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۲	من می‌دانم که چگونه علاقه فرزندم به جهان را تقویت کنم.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۳	وقتی فرزندم در حال امتحان کردن قوانینی است که من وضع کرده‌ام، من با او صبور هستم.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۴	من می‌توانم به فرزندم کمک کنم تا با احساسات خود کنار بیاید.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۵	من یک الگوی مثبت برای فرزندم هستم.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۶	من می‌توانم ارزش‌های مهمی را در کودک خود القا کنم.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۷	همیشه می‌توانم به کارهای جالبی فکر کنم تا با فرزندم انجام دهم.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۸	من می‌دانم که وقت آن است که برای محافظت از فرزندم در برابر آسیب قدم بردارم.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۹	من می‌دانم که چگونه با فرزندم در سطح او بازی کنم.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۱۰	هنگامیکه فرزندم از نظر ذهنی و عاطفی به من احتیاج دارد، من حضور دارم.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۱۱	من می‌دانم که چگونه خانه خود را مرتب کنم تا مخاطرات ایمنی به حداقل برسد.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۱۲	وقتی کودک من احساس ناامیدی و ناراحتی می‌کند من آن را احساس می‌کنم.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۱۳	من قادر هستم به بیشتر جنبه‌های مراقبت روزانه فرزندم مانند تغذیه، حمام کردن، خواب روزانه توجه کنم.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۱۴	من معمولاً می‌توانم سهم منصفانه خود را از مسئولیت‌های مراقبت از کودکان انجام دهم.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۱۵	من نسبت به اغلب پدرانی که می‌شناسم، کمتر مراقبت از فرزند را انجام می‌دهم.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۱۶	من می‌توانم مراقبت روزمره‌ای را که فرزندم به آن نیاز دارد را فراهم کنم.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۱۷	من در متعادل کردن نیازهای کاری خود با نیازهای خانواده مشکل دارم.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۱۸	من می‌توانم برای فرزند خود وقت بگذارم.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۱۹	من می‌توانم در دراز مدت از نظر مالی خانواده‌ام را تأمین کنم.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۲۰	من قادر به رفع نیازهای فوری مالی خانواده‌ام هستم.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۲۱	حتی در مواقع سخت، من می‌توانم از نظر مالی خانواده‌ام را تأمین کنم.	۱	۲	۳	۴	۵	۵
۲۲	من معمولاً می‌توانم برای آینده فرزندم پول کنار بگذارم.	۱	۲	۳	۴	۵	۵

Validation of the fathering self-efficacy scale among fathers with an elementary school girl

Zahra. Mahdavinia¹, Shahnaz. Nouhi^{*2} & Masoud Janbozorg³

Abstract

Aim: This research examined the normative assessment, validity, and reliability of the fathering self-efficacy scale. **Method:** The research method was descriptive cross-sectional and type of validation studies. And the statistical population of the study included all fathers with elementary school girls in the academic year 2019-2020 in Shahroud, from which 346 people were selected as a sample group by the multi-stage random cluster sampling. The exploratory factor analysis method was used to evaluate the validity of the questionnaire by using the principal component analysis, and Cronbach's alpha method was used to assess the reliability. Then, the indicators of confirmatory factor analysis and internal consistency reliability coefficients were studied for the selected factors. All statistical analyzes were performed by SPSS software version 25. **Results:** The results showed that Bartlett's test of Sphericity test was equal to 2732.1 and significant at the level of $P < 0.05$. In this analysis, using Varimax rotation, four factors had specific values higher than one, and their materials had a factor load greater than 0.3, and the factor analysis of all factors explained 58.04% of the variance of the fathering self-efficacy scale. Also, Cronbach's alpha coefficient of the whole questionnaire was 0.81 and Cronbach's alpha coefficient of sub-factors of positive commitment was 0.81, financial responsibility was 0.91, direct care was 0.93, and indirect care was 0.89. **Conclusion:** According to the results of factor analysis, this questionnaire can be used to assess fathering self-efficacy in the community of Iranian fathers.

Keywords: *Fathering Self-Efficacy, Exploratory Factor Analysis, Confirmatory Factor Analysis, Standardization*

1. M.A of Psychology, Shahroud Branch, Islamic Azad University, Shahroud, Iran

2. ***Corresponding Author:** Assistant Professor, Department of Psychology, Shahroud Branch, Islamic Azad University, Shahroud, Iran

Psynut.sh@gmail.com

3. Professor, Department of Psychology, Hozeh Research Institute and University of Qom, Iran